

Gerard Kramer

Reizen, vroeger en nu

WoordStudie

Reizen nu

Er zijn in onze tijd allerlei soorten reizen. Zakenlui of politici kunnen een reis maken om ergens anders een overeenkomst te sluiten. Zij reizen ‘voor zaken’. Een docent kan met studenten gericht op reis gaan om ergens anders gebouwen of landschappen te bekijken of een wetenschappelijke instelling te bezoeken. Zo’n reis heet een *studiereis*. Je kunt ook reizen omdat je een familielid wilt bezoeken; het doel van de reis is dan *familiebezoek*. Voor zo’n reis hebben we geen apart woord. De meeste reizen in onze tijd zijn *vakantiereizen*. Dat kunnen reizen zijn, bedoeld om de vakantiebestemming te bereiken. Maar ook het reizen zelf wordt door velen als iets prettigs ervaren, hetzij doordat men reist op een manier die in de rest van het jaar niet aan de orde is – boot of vliegtuig – hetzij doordat men het gebruikelijke vervoermiddel zich laat bewegen langs plaatsen waar men niet elke dag komt en daardoor geniet van wat men onderweg ziet. Dit kan men allemaal samenvatten met het woord *toerisme*: het reizen is een doel op zichzelf geworden.

Reizen vroeger

Vroeger, in de tijd van de Bijbel – de oudheid – werd er eveneens gereisd. Maar wat voor reizen men toen ook maakte, er was één type reis dat niet voorkwam,

en dat was de vakantiereis. Toerisme was de oudheid vreemd. Wat er nog het dichtst bij kwam, was de wetenschappelijke reis, de studiereis. De geschiedschrijver Herodotus (± 484-425 v. Chr.) bijvoorbeeld reisde rond om mensen te interviewen en plaatsen te bezoeken in het kader van zijn historisch onderzoek. Mensen hadden in de oudheid geen vakantie, en reizen was nooit een doel op zichzelf. Reizen was gevaarlijk, niet comfortabel en dus vermoeiend. Reizen deed dan ook niemand voor zijn plezier! Kijk maar eens wat Paulus daarover schrijft: 'Driemaal heb ik schipbreuk geleden, een nacht en dag heb ik in volle zee doorgebracht. Dikwijls op reis, in gevaren van rivieren, in gevaren van rovers, in gevaren door volksgenoten, in gevaren door de volken, in gevaren in de stad, in gevaren in de woestijn, in gevaren op zee' (2 Kor. 11:25-26). Bepaald geen tekst die uitnodigt een vakantietrip te maken!

Woorden voor reizen

In het Griekse Nieuwe Testament valt op dat woorden voor reis of reizen vaak het woord *hodos* = 'weg' als basis hebben. Ik noem de woorden *hodeuoo* ('op reis zijn': Luc. 10:33), *hodoiporeo* ('onderweg zijn': Hand. 10:9), en *hodoiporia* ('reis': Joh. 4:6; 2 Kor. 11:26). Dat reizen puur bedoeld was als middel om van A naar B te komen, blijkt met name uit het frequente gebruik van het woord *dierchomai*, dat letterlijk 'doorheen komen', vandaar 'doorreizen', 'rondreizen' betekent. Zie alleen al de volgende plaatsen in het boek Handelingen (Hand. 8:4,40; 9:32,38; 10:38; 11:19; 13:6,14; 14:24; 15:3,41; 16:6; 18:23,27; 19:1,21; 20:2,25).

Oriëntatie te land en ter zee

Hoewel de Romeinen zeker aan bewegwijzering deden met hun *milliaria* oftewel mijlpalen, was oriëntatie op zee natuurlijk een stuk moeilijker. Men bedreef bij voorkeur, als het ook maar enigszins kon, kustvaart, zodat er altijd land was waarop men zich kon oriënteren. Men wist ook precies waar de gevaarlijke plekken waren. In Handelingen 27:17 bijv. staat dat de zeelui bang waren op 'de Syrtis', een gevaarlijke zandbank, te worden geworpen. Overdag oriënteerde men zich daarnaast op de zon, en 's nachts op de sterren. In de winter voer men in principe niet – alleen de avonturiers, de premiejagers, staken 's winters vanuit Egypte de Middellandse Zee over naar Rome om daar graan af te leveren. Op zo'n in de winter varende Alexandrijns schip maakte Paulus als gevangene zijn reis naar Rome – en leed daarbij schipbreuk (Hand. 27:6).

Oude Sporen 2014

